

Australian Government

THE EARLY YEARS STRATEGY

ДОКУМЕНТ ЗА ДИСКУСИЈА

ФЕВРУАРИ 2023

Содржина

Предговор (Министри)	3
Консултативен процес	4
Оддавање почит на земјата	5
Поглавје 1. Вовед	5
Документ за дискусија	5
Цел на Стратегијата за рани години	5
Пристап за подготвување на Стратегијата за рано детство.....	5
Ангажирање на заинтересирани страни и консултации	5
Делокруг и клучни размислувања	6
Првите пет години.....	6
Фокус на Владата на Комонвелтот.....	6
Фокус на кршење на изолирано делување	6
Релации со други стратегии на Владата на Комонвелтот	7
Меѓународни обврски	7
Базирана врз силни страни	7
Детето и семејството во центарот на вниманието.....	8
Први нации	8
Почитување на разновидноста и инклузивноста	8
Податоци.....	8
Поглавје 2. Случај за Стратегијата за рани години	9
Доказ	9
Како децата напредуваат	10
Поглавје 3. Ваши мислења	12
а. Предложена структура на Стратегијата за рани години.....	12
б. Визија	12
в. Резултати.....	12
г. Политички приоритети.....	13
д. Принципи.....	13
ѓ. Приод врз основа на докази.....	13
Прилог А	16
Прилог Б	17
Референци	17

Предговор (Министри)

Секое дете заслужува можност за најдобар почеток во животот, шанса да ги оствари целите и сонштата.

Австралија треба да има најголеми амбиции и аспирации за сите мали деца, нивните семејства и роднини. Стратегијата за рани години (Early Years Strategy) ќе ги слави успехите на австралиските деца, препознавајќи дека голем број од нив се среќни и напредуваат. Стратегијата ќе се стреми да направи повеќе и ќе се надградува врз тие темели за да обезбеди дека ни едно дете или семејство нема да заостанува или да биде напуштено.

Раните години се мал прозорец на можности за позитивно влијание врз развојот на децата, нивното чувство на идентитет, здравје и добросостојба, учење, безбедност и среќа. Силен почеток во раните години ќе ја зголеми веројатноста на успех, што позитивно ќе ги насочува децата во текот на животот.

Стратегијата за рани години ќе биде патна мапа која го претставува споделеното разбирање што на децата и семејствата во Австралија им треба во раните години. Патна мапа ќе ја обликува политиката на Владата на сеопфатен начин и ќе обезбеди заедничка агенда за насочување на владините акции.

Сакаме на нацијата да ѝ ја нагласиме важноста на раните години, развивајќи визија што ги насочува нашите напори како да ги поддржуваме децата во нивните први пет години, истовремено почитувајќи го нивното детство. Фокусирајќи се на раните години, ги заштитуваме и зголемуваме добросостојбата и способностите на следната генерација. Тоа ќе овозможи децата да ги реализираат нивните целосни можности и има пошироки позитивни импликации за нашите заедници, економијата и земјата во следната и во идните генерации.

Владата на Комонвелтот е посветена на поддршката на децата во раните години. Ние инвестиравме во правењето на предучилишното образование и нега подостапни, финансиравме нови групи за играње и библиотеки на играчки, и го реформиравме платеното родителско отсуство (Paid Parental Leave). Создавањето на Политика на партнерство за нега и развој во раното детство (Early Childhood Care and Development Policy Partnership) ќе покренува политики и програми во заедницата заради поддршка на деца од Првите нации.

Во моментов не постои сеопфатна стратегија на Комонвелтот за поддршка на раните години во Австралија. Посветени сме на подготвувањето на стратегија на Комонвелтот за раните години заради создавање на нов и интегриран пристап кон раните години и за давање приоритет на добросостојбата, образованието и развојот на австралиските деца. Тоа ќе ја подобри координацијата меѓу програмите, финансирањето и рамките на сојузната Влада што влијаат на развојот на децата.

На Стратегијата ќе влијаете вие и таа ќе ги држи децата и семејствата во центарот на нејзиниот дизајн. Таа ќе ја одразува важната улога на семејствата и негувателите, роднините, културата и семејствата, како и на низата служби за мали деца, вклучително образованието и негата во раното детство, групите за играње и поддршката за здравјето на мајките. Сакаме да ги слушнеме мислењата на сите Австралијани.

Кога најмладите членови на нашите заедници напредуваат, сите имаме корист од тоа.

Министер Rishworth

Министер Aly

Консултативен процес

Краен рок за поднесување: 30 април 2023

Електронска пошта: earlyyearsengagement@dss.gov.au

Написмено: Early Years Strategy
GPO Box 9820
Department of Social Services
Canberra ACT 2601

Прашања: Сите прашања треба да се пратат на earlyyearsengagement@dss.gov.au.

Овој документ за дискусија не е политика на Владата. Тој ќе го обликува начинот на кој Владата на Комонвелтот разбира што австралиската заедница сака за нашите мали деца (визија), што ние сакаме тие да постигнат (резултати) и на што треба да му дадеме приоритет за да обезбедиме најдобри резултати за сите деца (приоритетни области за реформа).

Јавните консултации за овој документ се можност за заедничка работа и споделување на сопственоста на новата Стратегија за рани години (Стратегија).

Оддавање почит на Земјата

Владата на Комонвелтот оддава почит на традиционалните сопственици на Земјата ширум Австралија во која се собираме, живееме, работиме и стоиме. Им оддаваме почит на сите традиционални старатели, нивните Старешини во минатото, сега и во иднина, и оддаваме почит на нивната непрекината врска со нивната култура, заедница, земја, море и вода.

Поглавје 1. Вовед

Документ за дискусија

Овој документ за дискусија е поддршка на процесот на давање поднесоци и вклучува прашања за насочување на поднесоците.

Подготвувањето на Стратегијата за рани години е можност за национален разговор за тоа што сакаме за малите деца и за нивните семејства, и во кој правец треба да ги насочиме нашите напори за да ги реализираме тие аспирации.

Иако секој има улога во обезбедувањето на добри резултати во раните години на нашите деца, фокусот на овој документ и на Стратегијата е на улогата на Владата на Комонвелтот во давањето поддршка на децата во раните години. Сакаме да слушнеме мислења на родители, семејства, негуватели и даватели на нега, просветни работници, професионалци за рани години и други стручњаци во поглед на еден национален пристап што ќе им користи на децата и семејствата секаде.

Цел на Стратегијата за рани години

Стратегијата ќе создаде трајна визија за австралиските деца и нивните семејства. Таа ќе биде патна мапа што ќе ги насочува политиките и програмите за рани години ширум Комонвелтот во следната деценија, обезбедувајќи визија на тоа што Австралија сака да постигне за децата во рани години и семејствата.

Стратегијата ќе биде рамка за акција и реформа. Намерата е да се создаде интегриран пристап за раните години, вклучително намалување на програми и финансирање изолирани помеѓу оддели на Комонвелтот, и подобри функции на интегрирање и координирање. Тоа ќе ја зголеми одговорноста за добросостојбата, образованието, здравјето (вклучително менталното здравје), безбедноста и развојот на австралиските деца.

Пристап за подготвување на Стратегијата за рано детство

Ангажирање на заинтересирани страни и консултации

Консултациите и ангажирањето на заинтересирани страни ќе помогне да се оформи разбирањето од страна на Владата на Комонвелтот што австралиската заедница сака за малите деца, што сите ние сакаме тие да постигнат и на што треба да му дадеме приоритет за да обезбедиме најдобри резултати за сите деца.

Ќе постојат разни можности луѓето да придонесат со нивните гледишта, вклучително преку анкети, процес на јавно поднесување мислења и учество во заеднички дискусии. Исто така, ќе има локално ангажирање и консултации со деца и семејства.

За да дознаете повеќе за други можности да дадете мислење и како една стручна советодавна комисија го насочува подготвувањето на Стратегијата, може да ја посетите веб-страницата на Стратегијата за рани години на (<https://www.dss.gov.au/families-and-children-programs-services/early-years-strategy>).

Делокруг и клучни размислувања

Првите пет години

Стратегијата ќе се фокусира на првите пет години, вклучително периодот пред раѓање. Иако важни животни транзиции и развојни меѓници продолжуваат после возраста од пет години во училишните години, тоа време е критичен развоен прозорец што им овозможува на децата успех во животот.

Фокус на Владата на Комонвелтот

Сите влади играат важна улога во поддршката на раните години преку програми и политики. Стратегијата ќе се фокусира на улогата на Комонвелтот и ќе има за цел да ги зголеми до максимум резултатите од инвестирање на Комонвелтот во раните години.

Тоа ќе биде стратегија на Комонвелтот поради внатрешната вредност на национален план и значителниот придонес што Комонвелтот го прави во раните години со политики и програми кои покриваат многу области на здравјето, развојот и образованието во раните години. Постои простор за Комонвелтот да го подобри начинот на кој децата и семејствата добиваат поддршка од разни служби. Националната Стратегија ќе се стреми да обезбеди дека сите деца, без оглед каде живеат, уживаат исти можности за учење, развој и напредок.

Фокус на кршење на изолирано делување

Просторот за делување на Комонвелтот покрива сè - од универзални услуги за сите семејства и деца, насочена поддршка на семејствата и децата кои се соочуваат со посебни предизвици, и терцијарни интервенции каде што се потребни за да се помогне во соочувањето со предизвици да се постигнат најдобри резултати за децата во раните години.

Комонвелтот финансира програми за здравје, за здравје и добросостојбата на мајката и детето, и здравствени служби за рана интервенција. Исто така, Комонвелтот дава поддршка на системот на семејно право и програми кои спречуваат и реагираат против сексуално искористување на децата и против семејно и сексуално насилство. Тој нуди директна финансиска поддршка на семејствата, вклучително платено родителско отсуство, и програми за поддршка на семејства со мали деца и негуватели. Преку комбинација на директни и индиректни механизми за финансирање, Комонвелтот се стреми на сите мали деца да им обезбеди пристап до достапно квалитетно предучилишно образование и нега, како и поволна средина за учење дома преку програми како што се групи за играње и библиотеки за играчки.

Покрај програмите за поширокото население, Комонвелтот инвестира во мерки за подобрување на здравјето, развојот и образованието на децата од Првите нации, за да се намалат системските и повеќе генерации долгите неповолности. Исто така, постојат програми за поддршка на децата со доцнење во развојот или со попреченост, како и за тие кои се изложени на ризик од неповолности поради дислокација, сиромаштија или трауматични искуства.

Голем број од овие политики и програми за рани години на Комонвелтот и нивното финансирање се спроведуваат преку различни министерства и агенции. Таа структура има

тенденција да создаде внатрешна затвореност што ја обесхрабрува соработката меѓу организации и може да ги попречува напорите на Комонвелтот да испорачува најдобри резултати за децата и семејствата. Иако извесен напредок е направен во подобрувањето на давањето услуги и координацијата во раните години, уште многу треба да се направи. Програмата Connected Beginnings (Поврзани почетоци) е пример на соработката меѓу две министерства - за здравство и за образование. Програмата им помага на децата од Првите нации да добијат стабилна и сеопфатна поддршка како помош да ги достигнат меѓниците во поглед на учењето и развојот потребни за непречено поаѓање во училиште.

Релации со други стратегии на Владата на Комонвелтот

Стратегијата ќе се надградува, усогласува и проширува со постоечките стратегии на Владата на Комонвелтот меѓу повеќе агенции, и со стремежите според Националната програма за Closing the Gap (Затворање на процепот), вклучително Националната стратегија за рано детство на децата од абориџинско потекло и по потекло од островите во Теснецот Торес (National Aboriginal and Torres Strait Islander Early Childhood Strategy). Списокот на релевантни стратегии е во Прилогот А. Голем број од тие стратегии се фокусираат на одредени групации и одредени прашања или искуства во раното детство.

Ќе биде важно да се земе предвид како Комонвелтот се поврзува со пошироката поддршка во раните години.

Заедниците, семејствата, родителите, негувателите и роднините играат важна улога во оформувањето во раните години. Политиките и програмите на Комонвелтот треба да бидат поврзани и ефикасно да функционираат со поддршките за рано детство дадени од други, вклучително од владите на државите и на териториите. Владите на државите и на териториите се одговорни за служби пред раѓање и за породилни служби, служби за здравје на мајката и детето, за предучилишни услуги, за системи на детска заштита и за обезбедување на служби на Early Childhood Education and Care - (ECEC) (предучилишно образование и нега) и за континуирани подобрувања во секторот.

Ефикасната соработка и добро координираните владини и невладини активности на федерално, државно и локално ниво помагаат да се создаде ефикасен систем за рано детство. На пример, значајна соработка се одвива меѓу Комонвелтот и државите и териториите, вклучително давањето задолженија од страна на Националниот кабинет за долгорочна визија за ECEC, за недостигот на работна сила во ECEC и за идентификување на приоритетни области каде поголема соработка во ECEC би можела да води до подобрени резултати.

Оваа Стратегија ќе се фокусира на зголемување до максимум на вредноста и влијанието на улогата на Комонвелтот во поддршката во раните години. Стратегијата нема да се фокусира на политики и програми на државите и териториите, но може да ги бележи нивните точки на вкрстување со активностите на Комонвелтот.

Меѓународни обврски

Стратегијата ќе ги препознава и почитува обврските на Владата на Комонвелтот во однос на Конвенцијата на Обединетите нации (ОН) за правата на детето, Декларацијата на ОН за правата на домородните народи и Декларацијата на ОН за правата на луѓето со попречености, се признати и се почитуваат.

Базирана врз силни страни

Стратегијата ќе биде фокусирана на силните страни. Приодот врз основа на силни страни се засновува на позитивните ресурси и способности што децата, семејствата и заедниците ги имаат и ги користат. Стратегијата не се стреми да идентификува правилен начин за

воспитување и поддршка на детето, и наместо тоа се стреми да обезбеди дека секое семејство и заедница имаат што им е потребно за да ја преземат оваа витална задача.

Детето и семејството во центарот на вниманието

Искусствата во детството се случуваат во контекст на семејството. Во центарот на вниманието на оваа Стратегија ќе бидат детето и семејството врз основа на мислењата, потребите, интересирањата, силните страни, разбирањата и способноста на децата и семејствата, и ќе го отсликува обемот и разновидноста на искуствата на децата, нивните интересирања и различност.

Стратегијата искрено ќе ги слуша и вклучи мислењата на децата и ќе настојува да ги опфати нивните идеи и намери. Ги признаваме врските меѓу децата, семејствата, роднините и заедниците, и важноста на реципрочни односи и партнерства. Стратегијата ќе ги вреднува културните и социјалните контексти на децата и на нивните семејства.

Стратегијата ќе ги почитува искуствата и активностите во детството. Раните години не ги поставуваат само правилните темели на иднината, туку и на сегашноста. Малите деца напредуваат во семејни односи исполнети со љубов, изобилство на можности за играње, пријателства и радосни искуства.

Први нации

Децата од аборицинско и со потекло од островите во Теснецот Торес имаат право да напредуваат и растат здрави, поддржани од силни семејства и горди на нивната култура. Културниот идентитет и роднинските структури и врски се силно признати како заштитни фактори за безбедноста, здравјето, добросостојбата и развојот на децата. Семејствата и заедниците кои биле погодени со повеќегенерациски трауми и дискриминаторски политики кои ја продолжуваат нивната неповолна положба, често имаат комплексни потреби и главно им треба насочено и интензивно лекување и услуги на поддршка кои се културолошки безбедни и добредојдени.

Стратегијата ќе се надградува врз владината посветеност на Затворањето на процепот и на Националната стратегија за рано детство на децата од аборицинско потекло и по потекло од островите во Теснецот Торес, со цел да се усогласат и координираат напорите меѓу владини агенции, од една страна, и системите и секторите за рано детство од друга. Новото Early Childhood Care and Development Policy Partnership (ЕСРР) (Партнерство за нега во рано детство и развојна политика) ги собира на едно место австралиските влади и претставниците на Првите нации за да подготват препораки за поддршка на децата од Првите нации во нивните рани години и да им овозможи на луѓето од Првите нации да соработуваат во вистинско партнерство со владите заради остварување на севкупни резултати за рано детство во заедницата. ЕСРР беше ангажирана да помогне во подготвувањето на Стратегијата.

Почитување на разновидноста и инклузивноста

Стратегијата ќе биде инклузивна. Децата со попреченост или со развојни проблеми заслужуваат исти позитивни искуства и можности за напредок како сите други деца. Австралиските Disability Strategy (Стратегија за попреченост) и Early Childhood Targeted Action Plan (План за насочени акции за рано детство) покренала акции за обезбедување дека тие деца добиваат поддршка да го достигнат нивниот целосен потенцијал. Стратегијата ќе се дополнува со тие напори и ќе биде подготвена во тесна врска со новата National Autism Strategy (Национална стратегија за аутизам).

Стратегијата ќе препознае дека семејствата во Австралија се разликуваат по култура, вера, јазик, способност, локација и состав на семејството, и тоа ја вклучува LGBTIQ+ заедницата.

Стратегијата исто така ќе препознае дека деца може да живеат со нивни старатели, роднини или во други аранжмани на неа, како што се неа со посвојување, резиденцијална или „respite“ (одмена) неа.

Податоци

Во Австралија постојат богати извори на податоци за децата и семејствата, кои може да се користат за насочување на приоритетите и функционирањето на Стратегијата. Тоа вклучува:

- податоци на ниво на населението за детското здравје, образование, социјална поддршка, приходи, домување и безбедност, како што се сумирани во извештајот на Австралискиот институт за здравје и добросостојба *Децата на Австралија 2022*ⁱ;
- австралискиот попис за раниот развој, што е собирање на податоци во целата земја за развојот во раното детство во време кога децата ја започнуваат првата година на школувањето со полно работно време;
- групни студии како што се Longitudinal Study of Australian Children (Лонгитудинална студија за австралиските деца) и Longitudinal Study of Indigenous Children (Лонгитудинална студија за децата од домородно потекло); и
- истражувачки проекти со поврзување на податоци кои даваат целокупен преглед за групи на население во Австралија, како што се тие што користат податоци од Multi-Agency Data Integration Project (MADIP) (Проект за интеграција на податоци меѓу агенции).

Ќе има можности за користење и подобрување на податоците за раните години од животот на децата, за да се обезбеди дека приоритетите и политиките на Стратегијата се насочени така да имаат најголемо влијание, а резултатите да можат да се мерат.

Поглавје 2. Случај за Стратегијата за рани години

Доказ

Првите години од животот на детето, од пред раѓањето до возраста од пет години, се критичен прозорец за развој. Во тоа време раните врски, искуства и неа што децата ги добиваат, активно го обликуваат нивното здравје, учење и идентитет во текот на животот. Во првите години од животот мозокот се развива побрзо одошто во кое било друго време и повеќе од еден милион нови нервни врски се формираат секоја секунда. После овој период на брзо зголемување, врските се намалуваат низ процес наречен „кастрење“, за мозочните врски да станат поефикасни и посложени мозочни врски можат да се градат подоцна врз поранешните попусти врски. Флексибилноста на развојот на мозокот значи дека е полесно и поефективно да се влијае на архитектурата на мозокот што се развива на бебето одошто да се менуваат делови од врските во повозрасни годиниⁱⁱ.

Позитивните искуства, врски и околина во првите години (вклучително периодот пред раѓањето) го поддржуваат развојот и учењето, и ги подготвуваат децата за успех во поглед на здравјето, менталното здравје, учеството во образованието, работата и врските во текот на целиот животⁱⁱⁱ. Тоа е затоа што знаеме дека квалитетна антенатална неа за време на бременоста, и редовната антенатална неа во првото тримесечје носи подобро здравје на мајката за време на бременоста, помалку интервенции во доцната бременост и позитивни здравствени резултати за детето^{iv}.

Интервенции што е можно побрзо во развојот на детето ги зголемуваат превентивните ефекти и го подобруваат влијанието на интервенцијата^v. Првите 1000 дена (од зачнувањето, низ бременоста и до крајот од втората година) се особено важни за здравјето и развојот. Тоа е време кога постојат најголеми можности да се обликуваат резултати^{vi}. Како што детето расте, така станува потешко да се намали влијанието на рани негативни искуства и да се подобри неговиот животен пат. Процепите настанати во раното детство остануваат во текот на животот^{vii}. Ако процеп се појави и не се затвори до возраста од 5 години, веројатно е дека тој ќе остане, особено кај децата што се соочуваат со ранливост или лоши околности^{viii}.

Доказите за исплатливост на инвестирањето во раните години се убедливи. На пример, едно истражување на Access Economics во 2010 година утврди дека потенцијалната вредност на идните користи што може да се реализираат како резултат од рано интервенирање и спречување е над 5,4 милијарди долари годишно^{ix}. Еден извештај на Telethon Kids од 2019 година откри дека австралиските влади трошат 15,2 милијарди долари секоја година за услуги што се од висок интензитет и во кризни ситуации поради проблеми што можеби можеле да се одбегнат низ рано интервенирање^x.

Економистот Dr James Heckman покажа дека висококвалитетни програми за рано детство на деца во неповолни околности може да донесат приход од 4 до 16 долари за секој инвестиран долар^{xi}. Неговото неодамнешно истражување укажа дека сеопфатните висококвалитетни програми за рано детство, од раѓање до петгодишна возраст, за деца во неповолни околности, донеле профит од 13 проценти годишно од инвестирањето преку подобри образовни, економски, здравствени и социјални резултати.

Економската анализа што ја направија Pricewaterhouse Coopers и The Front Project во 2019 година, идентификуваа корист од два долара за секој долар инвестиран во квалитетно предучилишно образование и нега во текот на животот на детето^{xii}.

Дополнителна корист од инвестирањето во раните години е дека програмите кои поддржуваат добри резултати за рано детство, како што е Paid Parental Leave што ја поттикнува поголемата вклученост на татковците, исто така дава поддршка на учеството во работната сила, со што се зголемува економската сигурност на жените.

Како децата напредуваат

Голем број австралиски деца на возраст од раѓање до 5 години се среќни, здрави и постигнуваат, општо земено, добри резултати. Во Австралија¹ живеат 1,5 милион деца на возраст од 0 до 5 години и голем број од нив ги имаат нештата што им се потребни за добар почеток во животот. Тоа вклучува пристап до здравствена нега и добра исхрана, заштита од опасности, можности за рано учење и одговорно давање нега. Иако секоја година се раѓаат повеќе бебиња одошто било кога во историјата на Австралија, австралиското население старее и пропорцијата на млади луѓе е помала и се предвидува дека ќе продолжи да се намалува со текот на времето.^{xiii}

Стапката на имунизација е зголемена и изнесува 94 проценти од децата на возраст од една година, а помалку мајки пушат за време на бременоста^{xiv}. Квалитетот на ЕСЕС услуги постојано

---

¹ Оваа бројка е извлечена од податоците од пописот во 2021 година и ги опфаќа децата на возраст од 0 до 5 години **исклучително**. Тоа значи дека ги опфаќа децата на возраст од 0 години до денот на нивниот петти роденден.

се подобруваше последниве години, при што 88 проценти од 15.000 одобрени ECEC услуги во Австралија ги исполнувале или надминувале националните стандарди за квалитет^{xv}.

Со едно мерење на развојот во раното детство, што секоја трета година го спроведуваат учителите на сите деца кои поаѓаат во училиште - Australian Early Development Census (AEDC), се мери како развојот на децата се движи кога поаѓаат во училиште. Со него кај децата се следи нивното физичко здравје, социјални вештини, емоционална зрелост, рани способности во поглед на писменоста и нумеричката писменост, и нивното комуницирање и општо знаење. Во 2021 година, најновиот AEDC покажа дека 55 проценти од децата беа на стандардно ниво на развој во сите пет области.

Меѓутоа, исто така знаеме дека некои деца не добиваат добар почеток во животот и заостануваат. Додека половина од сите деца беа на стандардно ниво во сите области во 2021 година, речиси 45 проценти беа изложени на ризик во поглед на развојот (developmentally at risk) или ранливи во поглед на развојот во една или повеќе области; а повеќе од едно од пет деца (22 проценти) беа проценети како ранливи во поглед на развојот во најмалку една област^{xvi}, што значи дека не се на ниво што би се очекувало за здрави деца кои напредуваат на таа возраст.

Ширум Австралија, местото каде што детето се родило и пораснало може да има влијание на неговите шанси за успех во подоцнежните години. AEDC покажува дека развојот на децата во заедници во неповолни околности само малку се подобрил последниве години, а во некои случаи се влошил. За децата кои живеат во големите градови е помалку веројатно да бидат ранливи во поглед на развојот во AEDC областите одошто тие кои живеат надвор од големите градови, иако таа разлика варираше од 2009 до 2021 година.

Резултатите на AEDC исто така покажуваат дека во 2021 година разликата меѓу локациите во социо-економски најнеповолни околности и областите што се во помалку неповолни околности се зголемила на сите полиња, при што за децата од локациите со понеповолни околности е 2 до 4,4 пати поверојатно да бидат ранливи во поглед на развојот, во зависност од областа на развој.^{xvii}

За децата со понеповолно потекло (особено тие чии родители имаат пониски нивоа на формално образование или имаат потекло со понизок социоекономски статус во однос на домаќинството и местото на живеење) е поверојатно да бидат ранливи во поглед на развојот при поаѓање во училиште^{xviii}.

Исто така, за некои групи е поверојатно да се соочени со развојна ранливост - децата од Првите нации, децата во регионални и оддалечени области, децата со потекло од неанглиски јазични подрачја и децата со попреченост^{xix}. Процепот меѓу децата од Првите нации и децата кои не се од Првите нации се зголемил на 24,7 проценти на полето на јазикот и когнитивниот развој. Децата често се соочени со повеќе од еден вид неповолни околности. На пример, децата со попреченост поверојатно живеат во домаќинства со еден приход (Sollis, 2019); а регионалните и оддалечените подрачја се поверојатно во социоекономски неповолни околности (ABS, 2016). Овие повеќекратни видови на ранливост се спојуваат и без соодветна поддршка го отежнуваат напредокот на децата и семејствата.

Искусствата, очекувањата и културните норми во нашите домови и заедници имаат влијание на децата додека учат за светот. На пример, на децата имаат влијание родовите стереотипи што им ги претставуваат нивните семејства, пријатели, образованието и медиумите. Родовите предрасуди и стереотипите вкоренети во детството, продолжуваат да влијаат на учењето во

животот на детето и создаваат пречки во изборот и можностите на лицето подоцна во животот^{xx}. Тоа има многукратен и катастрофален ефект врз девојките, спречувајќи ги да го реализираат нивниот целосен потенцијал.

Поглавје 3. Ваши мислења

Во следните поглавја се бараат одговори на низа прашања. Вие сте слободни да одговорите на некои или на сите прашања, или да дадете која било повратна информација (коментар) за која мислите дека е важна за подготвувањето на Стратегијата. Тоа ќе обезбеди Стратегијата да вклучи што е можно повеќе мислења.

а. Предложена структура на Стратегијата за рани години

Предложената структура на Стратегијата вклучува визија, резултати, политички приоритети и индикатори со кои ќе се мери успехот во однос на секој резултат и приоритет на реформата. Предложено е индикаторите да се подготват откако ќе бидат утврдени политичките приоритети. Дијаграм на предложената структура е во [Прилогот Б](#).

Акциони планови за примена ќе бидат подготвени кога Стратегијата ќе биде комплетирана и во нив ќе биде наведено што ќе се направи за да се остварат реформите што имаат приоритет. Рамка на резултати и процена исто така ќе биде подготвена заради следење на реализацијата.

ПРАШАЊЕ

1. Дали имате коментар за предложената структура на Стратегијата?

б. Визија

Визијата на Стратегијата ги опишува аспирациите и амбициите на Владата на Комонвелтот во поглед на децата во раните години. Визијата на Стратегијата ќе опише какви искуства ќе има следната генерација Австралијани во првите пет години од животот. Таа ќе земе предвид што слушаме од австралиската заедница за тоа што таа сака за малите деца во Австралија, особено во критичните години пред раѓањето до возраста од пет години.

Забелешка: визијата на Стратегијата треба да биде поширока одошто визијата на ECEC секторот што Владата на Комонвелтот ја подготвува во соработка со владите на државите и териториите. Визијата на Стратегијата треба да ги вклучи аспирациите за децата за сите аспекти на нивните животи.

ПРАШАЊЕ

2. Каква визија треба да има нашата нација за најмладите австралиски деца?

в. Резултати

Резултатот треба да опише што Стратегијата ќе постигне. Постојат низа резултати што децата треба да ги постигнат за да успеат во животот. Стратегијата ќе ги идентификува најважните краткорочни, среднорочни и долгорочни резултати за поддршка во раните години.

Видот на резултати што Стратегијата може да ги вклучи би можеле да бидат изјави за деца кои се физички и емоционално здрави, учат и се развиваат, кои се безбедни или имаат позитивно чувство на идентитет. Исто така може да се вклучат повикувања на задоволување на основни потреби или постоење можности за учество во општествени и активности на заедницата,

препознавање на култура или обезбедување дека раните години се сеопфатни за различни семејства и нивните потреби.

Постојат голем број меѓусебно поврзани фактори што придонесуваат за добри резултати во раните години. Во ова прашање се бара вашето мислење за резултатите што треба да бидат вклучени во Стратегијата.

ПРАШАЊЕ

3. Која комбинација на резултати треба да се вклучи во Стратегијата?

г. Политички приоритети

За Стратегијата да биде ефикасна, важно е да идентификува конкретни области (политички приоритети) кон кои Владата треба да ги фокусира нејзините напори.

Една област што Владата веќе ја идентификувала е приоритетот на Владата на Комонвелтот да се зафати и ја елиминира затвореноста во себе на владините агенции и служби. Ако не постои координиран и заеднички пристап во рамките на Владата, постои краен недостиг на одговорност и водење сметка за австралиските деца. Со таквиот приод исто така се дуплираат функции, непотребно се натпреварува за ресурси и се пропуштаат можности за соработка заради подобрување на резултати.

Додека визијата и резултатите на Стратегијата се оформуваат ќе се појават некои приоритети. Ги поздравуваме раните идеи за приоритетите на Стратегијата.

ПРАШАЊА

4. Кои конкретни области/политички приоритети треба да бидат вклучени во Стратегијата и зошто?

5. Што би можел Комонвелтот да направи заради подобрување на резултатите за децата – особено тие кои се родени или пораснале во околности што ги прават поранливи и/или во понеповолни околности?

6. На кои области мислите дека Комонвелтот треба да се фокусира заради подобрување на координацијата и соработката во подготвувањето на политики за деца и семејства?

д. Принципи

Ќе бидат подготвени принципи за насочување на политиката и примената на Стратегијата

Принципи за насочување би можеле да вклучуваат работи како што се детето и семејството да бидат во центарот на вниманието, да се слушаат мислењата на децата и семејствата, и да се вклучени различни деца и семејства. Тие исто така треба да ги земаат предвид потребите на децата и семејствата во системот на давање услуги и со текот на времето.

ПРАШАЊЕ

7. Кои принципи треба да бидат вклучени во Стратегијата?

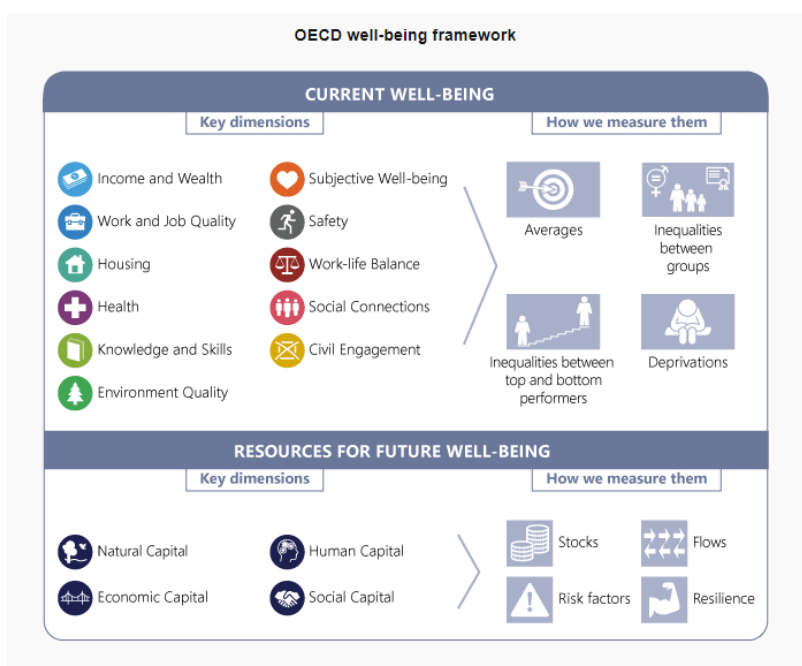
ѓ. Приод врз основа на докази

Истражувачите и давателите на услуги подготвија низа рамки за следење на политика и практика во раните години. Тие модели или рамки нагласуваат како различни делови на животот на детето делуваат заедно за да придонесат за позитивни резултати во детството. Некои од нив се опишани во продолжение.

Целта на овие рамки е слична - да ги постави децата во центарот на креирањето на сите политики и да покажат меѓусебна поврзаност и важни елементи на развојот во раното детство. Тие рамки може да помогнат за обликување на Стратегијата. Примерите вклучуваат модел на јавно здравје, теорија на еколошки системи, рамката за добросостојба на децата на Australian Research Alliance for Children and Youth (the Nest), и рамките за добросостојба на Организацијата за економска соработка и развој (OECD). Натamoшни информации за примери на рамки се наведени во продолжение. Важно е да се забележи дека овие рамки не се единствените извори на докази и податоци врз кои треба да се потпира. Стратегијата ќе ја препознае важноста на базата на знаење на Аборицините и на луѓето од островите во Теснецот Торес, признавајќи дека постојат празнини во сегашните докази и податоци, што е клучен приоритет според сегашната спогодба Затворање на процепот.

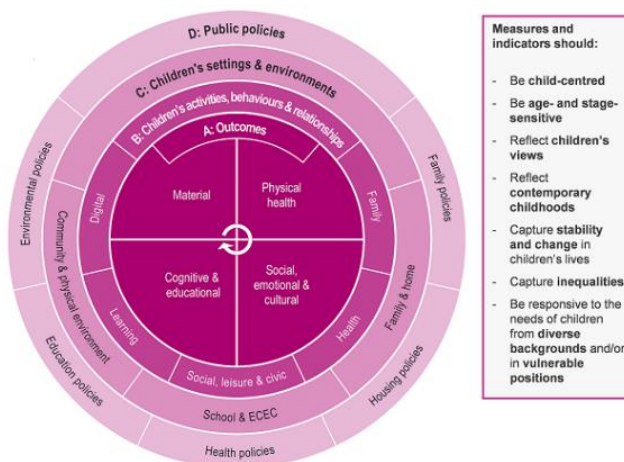
- Моделот за јавно здравје идентификува области на ризик во развојот на децата и спречува проблеми пред да се појават, справувајќи се тој ризик. Моделот обезбедува различни нивоа на поддршка, од универзални услуги достапни за секого до високо насочени понуди. Универзалните услуги вклучуваат нешта како што се нашите здравствени и образовни системи; насочените (или секундарни) услуги опфаќаат политики како што е родителското отсуство; а терцијарните услуги работат со акутни прашања као што е детската заштита^{xxi}.
- Теоријата на еколошки системи подготвена од Urie Bronfenbrenner покажува дека на развојот на детето влијае средината што го опкружува, што се движи од непосредната околина на детето, преку неговото семејство и заедница, до влијанието на општеството^{xxii}.
- The Nest се засновува врз концептот на добросостојба како шест меѓусебно поврзани области кои се поддржуваат една со друга за да им помогнат на децата да напредуваат во детството и да го достигнат нивниот целосен потенцијал додека растат. За да има оптимална добросостојба, на детето треба да му бидат задоволени потребите во сите шест области во еколошки модел како тој на Bronfenbrenner^{xxiii}.
- OECD има две клучни рамки за мерење на добросостојбата. Првата е модел на општа добросостојба со кој се земаат предвид различни искуства и животни услови на луѓе и се надоврзува на три компоненти вклучително сегашната добросостојба, нееднаквоста на резултатите во поглед на добросостојбата и ресурсите за идна добросостојба (Слика 1). Втората понова рамка подготвена од OECD е еден аспирационен модел за посочување на аспекти во животот на децата што треба да се мерат заради најдобро следење на нивната добросостојба (Слика 2). Во нејзиниот центар е идејата дека децата треба да можат да имаат среќно детство и да развијат знаења и способности што ќе ги подготват за иднината^{xxiv}.

Слика 1

Слика 2

OECD рамка за аспирационо мерење на детската добросостојба

ПРАШАЊЕ

8. Има ли празнини во постоечките рамки или други истражувања или докази што треба да се земат предвид при подготвувањето на Стратегијата?

Прилог А – Релевантни иницијативи на Владата на Комонвелтот

Владата на Комонвелтот има низа стратегии, иницијативи и реформи што се однесуваат на раните години, меѓу кои:

Образование и нега во раното детство (ЕСЕС):

- Поевтина детска нега за семејства кои работат – изборно ветување, Ревизија на Националната рамка за квалитет (NQF) – примена на промени во Националниот закон за услуги за образование и нега и на Националните упатства и насоки за секторот
- Анкета на Комисијата за продуктивност за секторот на детска нега
- Договор за предучилишна реформа 2022-2025
- Обликување на нашата иднина: Национална стратегија за вработените во детското образование и нега – подготвување на план за примена и решеност да се зголеми ЕСЕС работната сила – вклучително бесплатни места во TAFE, Y Care програм

Попреченост:

- Австралиска стратегија за попреченост 2021-2031
- Национална стратегија за аутизам

Први нации:

- Партнерство за политика на нега и развој во раното детство 2022
- Национален план за јакнење на развојот на секторот за детска нега
- Национална стратегија за рано детство за Абориџини и Островјани од Теснецот Торес, Национална спогодба за Затворање на процепот (Closing the Gap)

Здравје и добросостојба:

- Национален акционен план за здравје на децата и на младите луѓе 2020-2030
- Национална стратегија за детско ментално здравје и добросостојба
- Национален стратески акционен план за нарушување во феталниот алкохол синдром (FASD) 2018-2028
- Национална спогодба за ментално здравје и спречување на самоубиства
- Национална стратегија за превентивно здравје 2021-2030
- Рамка за добросостојба на Treasury
- Национална стратегија за постигнување на родова еднаквост

Безбедност:

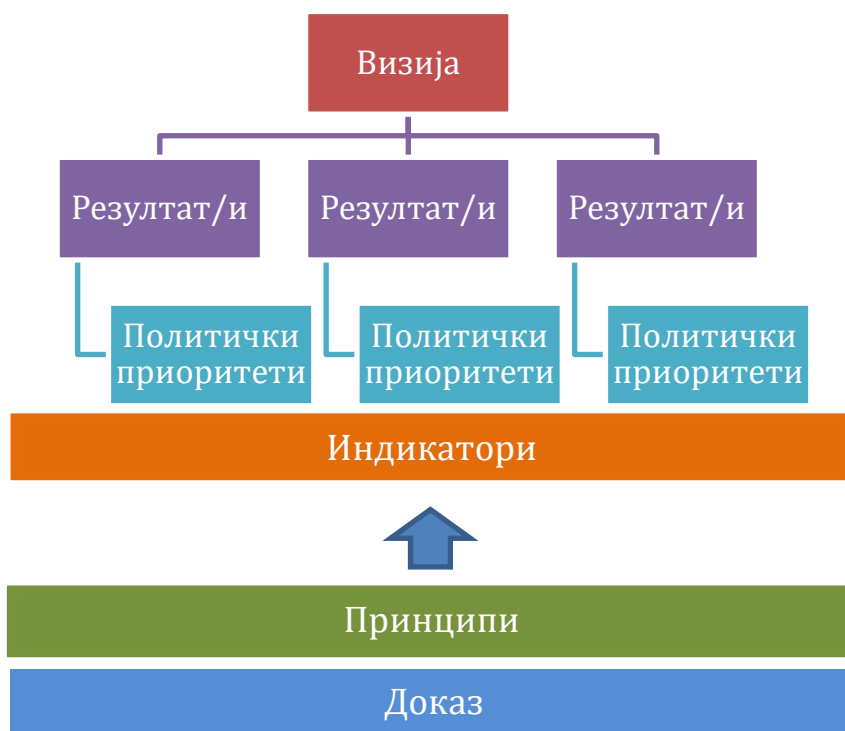
- Национален план за окончување на насилство кон жени и деца 2022-2032
- Безбедни и поддржани: Национална рамка за заштита на децата во Австралија 2021-2031

Прилог Б – Предложена структура на Стратегијата за рани години

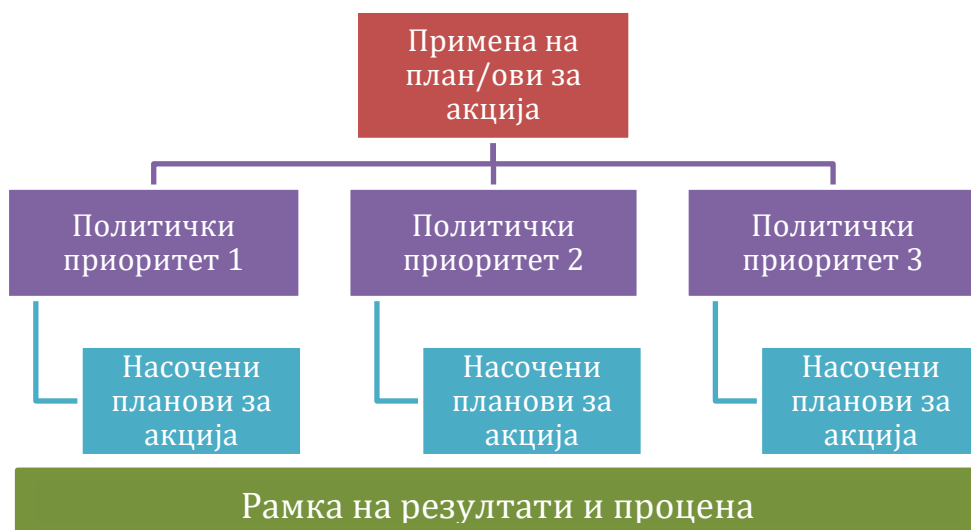
Овој дијаграм дава општ опис на предложената структура на Стратегијата за рани години, со забелешка дека за извесен број резултати и приоритети на политики сè уште не е одлучено. Постојат поголем број клучни елементи, меѓу кои:

- **Визија** – да се состави сеопфатна изјава со аспирации за Стратегијата
- **Резултати** – да се утврдат краткорочни и долгорочни планирани промени кога Стратегијата ќе се спроведува
- **Приоритети на политики** – фокусни области според Стратегијата за кои се смета дека е најверојатно дека ќе имаат позитивен ефект на резултатите
- **Индикатор** – мерки кои покажуваат дали е направен напредок кон остварување на планираните резултати
- **Принципи** – правила и упатства за одредување на насоки и донесување на одлуки според Стратегијата
- **Доказ** – проценети и тестирани информации заради поддршка на правецот на Стратегијата

Предложена структура на Акциониот план за примена

Предложениот Акционен план за примена ќе опише како Стратегијата ќе биде применета и ќе вклучува детални планови за акција и ќе биде поддржана со рамка заради процена на ефективноста на Стратегијата.

Референци

- ⁱ Australian Institute of Health and Welfare, [Australia's children](#), web report, last updated 25 February 2022. Accessed 24 Jan 2023.
- ⁱⁱ Center on the Developing Child (2007). *The Science of Early Childhood Development* (InBrief). Retrieved from www.developingchild.harvard.edu
- ⁱⁱⁱ TG Moore, N Arefadib, A Deery, and S West, *The First Thousand Days: An Evidence Paper*, 2017, Parkville, Victoria: Centre for Community Child Health, Murdoch Children's Research Institute. <https://doi.org/10.25374/MCRI.5471779>; J Heckman, *Invest in Early Childhood Development: Reduce Deficits, Strengthen the Economy*, heckmanequation.org, n.d, accessed 6 December 2022; EA Shuey and M Kankaraš, *The power and promise of early learning*, 2018, OECD Education Working Paper No. 186. Paris, France: OECD publishing. DOI: <https://doi.org/10.1787/f9b2e53f-en>
- ^{iv} Australian Institute of Health and Welfare, [Australia's mothers and babies](#), web report, last updated 29 Nov 2022. Accessed on 6 Dec 2022.
- ^v T Moore and N Arefadib, Tasmanian Play2Learn+ Trial: Evidence Review, 2022, Parkville, Victoria, Centre for Community Child Health, the Murdoch Children's Research Institute. (To be published on MCRI website on 11 Dec); S Fox, A Southwell, N Stafford, R Goodhue, D Jackson, and C Smith. *Better Systems, Better Chances: A Review of Research and Practice for Prevention and Early Intervention*, 2015. Canberra, ACT: Australian Research Alliance for Children and Youth (ARACY); TG Moore and M McDonald, *Acting Early, Changing Lives: How prevention and early action saves money and improves wellbeing*, 2013, Prepared for The Benevolent Society. Parkville, Victoria: Centre for Community Child Health, Murdoch Children's Research Institute, The Royal Children's Hospital. DOI: 10.4225/50/5578D0A59EA66.
- ^{vi} TG Moore, N Arefadib, A Deery, and S West, *The First Thousand Days: An Evidence Paper*, 2017, Parkville, Victoria: Centre for Community Child Health, Murdoch Children's Research Institute. <https://doi.org/10.25374/MCRI.5471779>
- ^{vii} TG Moore, N Arefadib, A Deery, and S West, *The First Thousand Days: An Evidence Paper*, 2017, Parkville, Victoria: Centre for Community Child Health, Murdoch Children's Research Institute, p.70 <https://doi.org/10.25374/MCRI.5471779>
- ^{viii} OECD (2022), *Improving Early Equity: From Evidence to Action*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/6eff314c-en>
- ^{ix} Research by Access Economics in 2010 found that the potential value of future benefits that can be realised as a result of early intervention and prevention is over \$5.4 billion per annum
- ^x CoLab – Collaborate for Kids, *How Australia can invest in children and return more: A new look at the \$15bn cost of late action* <https://www.telethonkids.org.au/our-research/impact/2020/collaboration/counting-the-cost-of-late-intervention/>
- ^{xi}; J Heckman, *Invest in Early Childhood Development: Reduce Deficits, Strengthen the Economy*, heckmanequation.org, n.d, accessed 6 December 2022.
- ^{xii} PWC for the Front Project, *A Smart Investment for a Smarter Australia: Economic analysis of universal early childhood education in the year before school in Australia*, June 2019, accessed 6 December 2022.
- ^{xiii} Centre for Population (2023), 2022 Population Statement, The Australian Government, Canberra
- ^{xiv} Australian Institute of Health and Welfare, [Australia's mothers and babies, Smoking during pregnancy - Australian Institute of Health and Welfare \(aihw.gov.au\)](#), 29 November 2022.
- ^{xv} The Australian Children's Education and Care Quality Authority, [National Quality Framework Snapshots](#), accessed 6 December 2022.
- ^{xvi} AEDC - Nearly 45% of children are starting school developmentally vulnerable or at risk on at least one domain
- ^{xvii} Australian Government Department of Education, Skills and Employment [Australian Early Development Census National Report 2021: Early Childhood Development in Australia](#), accessed 15 December 2022.
- ^{xviii} Children from disadvantaged backgrounds (especially those whose parents have lower formal education levels, or who have lower household and neighbourhood socio-economic status backgrounds) are more likely to be developmentally vulnerable on school entry
- ^{xix} AEDC and; B Edwards and J Baxter, *The Tyrannies of Distance and Disadvantage: Factors related to children's development in regional and disadvantaged areas of Australia*, November 2013, Australian Institute of Family Studies.
- ^{xx} Deloitte Access Economics, *Breaking the Norm: Unleashing Australia's Economic Potential*, November 2022.

---

^{xxi} The Australian Institute of Family Studies, [The public health approach to preventing child maltreatment](#), June 2016, accessed 6 December 2022; NSW Department of Communities and Justice, [the public health model for child protection and wellbeing](#), accessed 6 December 2022.

^{xxii} O Guy-Evans, [Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory](#), published 9 November 2020, [simplypsychology.org](#).

^{xxiii} Goodhue, R., Dakin, P., Noble, K. 2021 [What's in the Nest? Exploring Australia's Wellbeing Framework for Children and Young People](#), ARACY, Canberra

^{xxiv} OECD (2021), [Measuring What Matters for Child Well-being and Policies](#), OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/e82fded1-en>